

ҚАРИЯЛАР – ТАТУЛЫҚТЫҢ ТҮТҚАСЫ

ОНЫ 2020 ЖЫЛЫ АУДАНДА БОЛҒАН «АҚПАН ОҚИҒАСЫ» ДӘЛЕЛДЕП БЕРДІ

Қордай ауданының әкімі Рүстем Рысбайұлы Дәулет газет тілшісіне берген сұхбатын осы сөздермен тұздықтап қойды. Онысы – өте орынды. Жақсымызды асырып, жаманымызды жасырып, кейбір келеңсіздіктерді «кезінде шешіп жатармыз» деп жүргенде, ауданда бүрқ ете қалған оқыс оқиға ешқандай істі ертеңге қалдыруға болмайтынын көрсетті. Ол туралы кейінірек.

толқын ардагерлер қоғамдық қызметтен аянып жатқан жоқ.

Өңірде бұрын әртүрлі қызметтер атқарып белсенділік танытқан, ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына үлестерін қосқан, бүгінде зейнеткер ардагер-әйелдер де назардан тыс емес. Олар аудандық ардагерлер кеңесті жанынан құрылған "Аналар алқасы" құрамында көп тірліктер тындырып жатыр.

ТІЛШІ: Сіз басқарып отырған аудан жыл басында орын алған оқыс оқиғаға орай бүкіл елімізге «өйгілі» болды. Бұрыннан қалыптасқан ұлтаралық тату-тәтті қарым-қатынасқа сәл де болса сызат түскенін ешкім жоққа шығара қоймас.

Мінс, осы сәтте «елдестіркек елшіден» жолымен қазақтар мен дүнгендер арасындағы түсініктің алтын арқауы үзілмей, қайта өрылуі мен ширай түсуіне қариялардың мәмілегерлік жасап, «барды бар, жоқты жоқ» деген шынайы үлкендіктерін естін, біліп жаттық.

Рүстем ДӘУЛЕТ: Бұл оқиға бетке шіркус болды ғой. Біз өзі кеңқолтық халықпыз. «Достық, достық» деп жалпақшешей пейілмен әркімге құлағымызды айқара ашып жүргенде «асқынған ауруды» осы бір оқиға әшкерелеп берді. Сондықтан, дана ата-бабаларымыздың «көршіңді дұшпан санама, бірақ өз-өзіңе бекем бол» деген қағидасын ұстанудың еш артықтығы жоқ. Көзіміз жетті. Мен бұл сөзіммен елімізде тұрып жатқан басқа этнос пен диаспораларды бөліп отырған жоқпын. Бірақ, мемлекет ұстанған бағытқа бейімделу, мемлекеттік тілді білу, рәміздерді құрметтеу керек қой. «Елдестіркек елшіден» дегеніңіз рас.

елді жарастыруда, халықтың қамын қарастыруда белсенділік танытып, биліктің «оң қолы» болып жүрген ардагер ақсақалдар мен қалірімелді қариялар туралы әкімнің пікірін білгіміз келеді?

Рүстем ДӘУЛЕТ: «Жалғыз ағаш – орман емес» деген бар, ауданда жүзге асырылып жатқан жұмыстар, қол жеткізген жетістіктер елдің арқасы екені белгілі. Соның ішінде экономикалық игіліктер өндіруге қабілеттілермен қатар белсенді ардагерлердің үлесі зор. Бөліп-жарары жоқ, олардың барлығына алғыс айтамын! Ал, сіз айтқан «биліктің оң қолына» айналып жүрген белсенді ардагерлердің бірқатарын атайын. Мүмкін болса, аты-жөндерін толық жариялаңыздар. «Адам – қартайғанда бір бала», оның үстіне «жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын» дегендей, қариялар бір марқайып қалсын. Олар – Төле Сүгірбаев, Әбдібек Сейілханов, Асық Валиев, Ноғай Жайықбаев, Дарыр Хасан Дәумаров, Дидасан Цицыр, Войнце Исмар, Рахымбай Молдашев, Владимир Сергеевич Лопатиев, Тілеужан Түстікбаев, Могамед Фаралджиев, Үмбет Махмудов, Амангелді Садыханов, Әбдіқасым Иманқұлов. Осынау қадірменді қарияларды бөле-жара айтып отырғаным, олар жастарының ұлғайғандарына қарамастан елдің шаруалардан тыс қалмай, қоғамдық тіршіліктің алдыңғы сапынан көрініп жүр.

Осы жерде бір қосарым бар, біз қарттарымызды құрғақ сөзбен қарық қылып қоймаймыз. Олардың төл мерекелері – Қарттар күнінде жер-жерде дастархан жайып, баталарын алып, «орамал тон болмайды, жол боладының» рәсімімен сый-сияпат жасаймыз. Халықаралық әйелдер күні ардагер аналарға, Жеңіс күні

кеңесті қызметінің тиімділігін атап айтуға болады. Жоғарыда да айттым, аудандағы ардагерлер ұйымдарының жұмысында да тың ізденістер бар. Жақында ғана Қордайда салынып пайдалануға берілген «Имамдар үйі» ғимараты біздің қоғамдық тіршілігімізге тың сипат беретіндігіне сенеміз.

Биыл өздеріңіз білесіздер Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев біздің ауданға арнайы келіп кетті. Ал, енді, облыс әкімі Бердібек Мәшбекұлы Сапарбаев апта аралатып ауданымызға соғып, атқарылып жатқан жұмыстарды өз бақылауына алған. Сол кісінің тікелей ықпал етуімен республикалық бюджеттен бұрын-соңды болмаған қыруар қаржы бөлінді.

Ауданда 22 елді мекенді газдандыру жұмыстары қарқынды жүргізілуде. Ұзындығы 248 шақырымды құрайтын бұл жобаға қарастырылған 11 миллиард теңгеге жуық қаржы тиімді игерілуде. Жыл аяғына қарай, Құдай қаласа, ауданның 146 мыңдай тұрғыны табиғи газ тұтыну игілігіне ие болады. Тұрғындарды таза ауықсумен қамтамасыз ету 72 пайызға жеткізілмек.

«Біздерде мынадай бар, мынадай бар» деп санамалай берсем, басқа салаларда да ауыз толтырып айтатындай жетістіктеріміз бар.

Ауданда әлеуметтік мәселелердің шешілуіне ардагерлер үлкен үлес қосып отыр. Олар бағалы бастамаларымен, кейбір істерге мұрындық болуымен қатар, сол жұмыстың сапалы атқарылуын да қадағалап тұрады. Ең бастысы, олардың ақыл-кеңестері жастар үшін баға жетпес бағдар десем, қателесе қоймаспын.

ТІЛШІ: Қоғамда, күнделікті өмірде, өндірістің де кез-келген саласында дағуды әйелдерге елестету мүмкін емес. Атбасының шырақшасы, дүниеге ұрпақ әкелуші әйелдер қоғамдық жұмыстарда да белсенділік танытып жүргенін білеміз. Солардың ішінде белсенді ардагер аналар туралы айтсаңыз?

Өзіңіз де біздің білуімізге ата-әже, әке мен ана тәрбиесін көріп өскен

бұрынғыдан да жақындастыра түсті. Ардагерлер ұйымдарының жиналыстарына уақыт тауып қатысуға тырысамын. Аға буын өкілдерін аудандағы алқалы жиындардан қалыс қалдырмаймыз. Жеке өтініштерімен келген қариялардың мәселелерін мүмкіндігіне қарай шешіп беруге тырысамын. Бұл жағдайда аудандық ардагерлер кеңесі – арадағы алтын көпір. Төрағасы Біржан Әбдікерімұлы Әлімбет – көпті көрген, өмірлік тәжірибесі мол азамат. Ұзақ жылдар ауданда депутаттар корпусын басқарған кісі емес пе, өмірдегі көп жағдайды бес саусақтай біледі. Ол кісінің бізге көмегі көп. Аудандағы ардагерлер ұйымдарының жұмысы жайында осы әңгімемізге қатысып отырған Біржан ағамыз қалған жағдайды толықтыра жатар.

Аудан басшысының айтқанындай, бізге бұл жөнінде аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Біржан Әлімбет толық мәлімет берді.

Қордай ауданында 156 мыңнан астам тұрғын бар. 15 ұлт пен ұлы өкілдерін құрайтын сол халықтың 47 мыңға жуығы аудан орталығында тұрады екен.

Аудандағы 16 мыңнан астам зейнеткердің 11 мыңнан астамы аудандық ұйымның есебінде. Олардың ішінде 3 Ұлы Отан соғысының, 600-дей тыл ардагері бар. 100-ден аса күнкөрісі төмен, жалғызбөлікті және 100-ден аса мүмкіндігі шектеулі ардагер бөлек есепке алынған. Ал, ұзақ жасаған қариялар ерекше есепте: 80 жасқа жеткендер – 400, 90 жасқа жеткендер – 180, 112 жасқа жеткендер – 3 кісі.

Екі жылдай болды, жаңадан 10 бастауыш ұйым құрылып, 40 бастауыш ұйым төрағалары 70 жасқа дейінгі жас зейнеткерлермен жаңартылған. Қоғамдық жұмыстарға қабілетті, белсенділігі жоғары, бұрын елмен жұмыс істеп, лауазымды қызметтер атқарған кейінгі

өмірде ойда-жоқта орын алған оқыс оқиғалар ойрыл облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы Еркінбек Солтыбаев бастаған ақсақалдар мен қариялардың үлкен тобы ауылдарды аралап, тұрғындармен, баскөтерер азаматтармен, жастармен кездесіп, әңгімелесіп, тыныштықты қалпына келтіруге көп септігін тигізді. Рахмет! Әрине, бұл істен өз ардагерлеріміз де қалыс қалған жоқ қой. Дегенмен, сырт көз – сыныш, облыс ардагерлерінің елісіне етене араласуы «қариялы ел – қазыналы ел» екенінің нағыз дәлелі болғаны анық. Олар жағдайды қалыптастыруда ғана емес, араздасқан ағайынды татуластырудағы мәмілегерлік әрекеттерімен де қариялар қандай болуы керек екенін көрсетті.

ТІЛШІ: Аудан – көпұлтты. Сіз мемлекет құраушы – қазақтардан басқа этностар мен диаспоралар қарияларымен қандай қарым-қатынастасыз? Олардың елге сыйлы, баскөтерер көшбасшы ақсақалдарымен кездесулерде қандай бағыт ұстанасыз? Іштерінде «біз қыспақ көріп жатырмыз» деп шағымданғандары, өкпелегендері болған жоқ па? Осындай қиюы қашқан қиғаш жағдайлардан жол табу, жөнін айту оңай болмаған шығар?

Рүстем ДӘУЛЕТ: Қазақ қонақжай, ақпейіл халық екенін жоғарыда айттым. Құдай сол пейілімізге қарай ұлан-байтақ жер, ұлан-асыр байлықты да бере салған.

Менде қариялармен жүздесулерде, жеке әңгімелесу кезінде оларды ұлтына қарай бөлу жоқ. Олардың қоғамдық көзқарасын, пиғылын сөз саптауынан-ақ аңғаруға болады ғой. Бірақ, обалы нешік, өзирге өзім сөйлескен, пікірлескен қариялардан теріс пиғыл аңғарған емеспін.

Бәрі де жақсы істерге сүйсініп, өздерінің ұсыныс-пікірлерін білдіріп жатады. Маған да керегі сол ғой.

ТІЛШІ: Енді, ұлттық ұйыстыруда,

құн ардагер аналар, құн мерекесінде Ұлы Отан соғысына қатысқан майдангерлер мен тыл ардагерлеріне қошемет-құрметіміз бөлек.

Әрине, сый-сияпатсыз болмайды ғой. Тәуелсіздік мерекесі мен Ұлыстың ұлы күні – Наурызда да қарияларымыз төрде. Осындай үлкендерді құрметтеуде жастар үлгі-өнеге алатындай жұмыс істеріміз бар.

ТІЛШІ: Аудандағы «ақпан оқиғасынан» кейін ардагерлер ұйымдарының жұмысы жандана түсіп, аймақта қоғамдық келісім кеңесінің құрылғанынан хабарымыз бар. Жуырда кермесіа қиюға бас мүфти Наурызбай қажы Тағанұлының өзі қатысқан «Имамдар үйі» имандылыққа, басқа да игілікті істерге қызмет көрсетуге арналғаны айтпаса да түсінікті. Ауданда құрылыстың бұрын-соңды болмаған қарқында жүріп жатқанын да естіп-біліп отырмыз.

Қордай жері – құнарлы. Жерасты байлықтары жеткілікті. Оған дәлел – сіздерде ашылып жатқан алтын кені. Биыл бірқатар елді-мекендер газдандырылып, ауылдар арасындағы жолдар асфальтталып жатқанынан хабардармыз. Осы, тағы басқа істерге ардагерлердің атсалысуы қалай?

Рүстем ДӘУЛЕТ: Байлығымызды бағалауымыз орынды. Биыл өздеріңіз білесіздер болжамдалған 392 жобаның 366-сында жұмыстар 94 пайызға аяқталды. Әлі де жүріп жатыр. Оларда 4627 жұмыс орны ашылды. Ауданда 7,4 шақырым жол жаңадан салынып, асфальтталған. 343,6 шақырым жол ағымдағы жөндеуден өтті. Мұның бәрі мемлекет тарапынан тұрғындар игілігі үшін жасалып жатқан жақсы істер.

Барды бар деп айтуымыз керек. Қордай кикілжіңі кезінде аса белсенділік танытқан Әбдібек Сейілхановтың төрағалығымен құрылған аймақтық қоғамдық келісім

әке мен ана тәрбиесін көріп өскен ауыл баласысыз. Ата-әжелер, әке-ана институттар туралы пікіріңіз қандай?

Рүстем ДӘУЛЕТ: Бүкіл адамзат баласы алақанда аялауға тиіс аналарға біздің де құрметіміз ерекше. Әсіресе, көмекке мұқтаж кейуаналар мен көпбалалы аналар мәселелері назарда. Бұл істе бізге аудандық ардагерлер кеңесі жанынан құрылған «Аналар алқасының» тигізер пайдасы көп. Олар нәзікқандылардың қолдауды қажет ететін санаттары туралы мәліметтер беріп тұрады. Сол арқылы жұмыс жүргізу тиімді екені айтпаса да түсінікті ғой. Бұл ретте алқа төрайымы Фатимат Байбекова мен ұйымның Әлжан ана ауылындағы белсендісі Анаркүл Ыдырысованы бөліп атасам, басқалары өкпелемес. Тағы да айтам, «пейіш табандарының астында жатқан» аналарға біздің қошемет-құрметіміз ерекше.

Атам Дәулет мен дүниеге келерден бір ай бұрын өмірден озған екен. Әжем Нұрбикенің тәрбиесінде өстім. Ой, ол кісілердің тәрбиесі нағыз өмір мектебі ғой. Менің бойымдағы жақсы қасиеттер бірінші Алладан, содан соң әжем Нұрбикенің санама сіңіріп, бойыма дарытуының арқасы. Олай болса, қазіргі мың құбылған заманда ата-әже институтының жұмысын жандандыру маңызды. Ол өте керек те.

Ал, енді Талас ауданының өсіп-өркендеуіне көп еңбек сіңірген, «Бостандық» сияқты ірі совхозды ұзақ жыл жемісті басқарған әкем Рысбайдың жөні бөлек. Мен аулы әкемнен, әкемнің достары, қатарластары болған Таластың сайдың тасындай айтулы азаматтарынан үлгі алып өстім. Әлбетте ақ сүтін беріп мәпелеп өсірген анам жөнінде әңгіме бөлек.

ТІЛШІ: Әңгіменізге рахмет!
Сұхбаттасқан Болат ЖАППАРҰЛЫ,
"Ғұмыр-Дария".